

Climate box

UNBOX IT

Climate Box

Ю2 Учебни Дейности

Проект № 2020-1-DE02-KA204-007443

Co-funded by the
Erasmus+ Programme
of the European Union

The European Commission's support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents, which reflect the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein.

Модул 4: Личен избор: потребление и ефективност

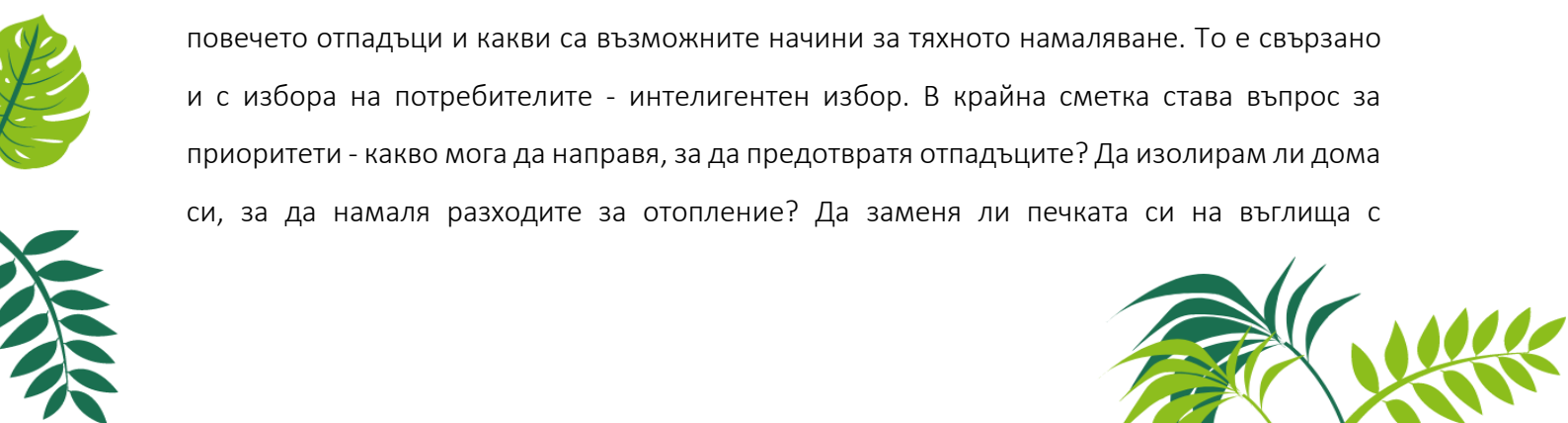

Никой здравомислещ човек не желае да унищожавя околната среда, в която живее. Увреждането на околната среда обикновено е страничен ефект от действия, които целят да направят живота ни по-безопасен, по-лесен и по-приятен. Ако има други, по-малко вредни начини за постигане на същите цели, ние с удоволствие бихме ги избрали, при условие че не изискват значителна саможертва.

Отправната точка на екологосъобразното поведение е знанието, че нашите действия влияят на света около нас и се връщат обратно към нас. Ако замърсяваме въздуха, ние ще сме тези, които ще трябва да го дишат. Понякога обаче връзката между нашите действия и последиците, до които те водят, не се вижда веднага. Ако трябва да предприемем действие, което изисква незабавни жертви, но е полезно за нас в дългосрочен план, може да се усъмним, че наистина си заслужава. Електрическите автомобили звучат много добре, но може да отнеме десетилетие, за да се компенсират по-високите разходи за автомобила с по-евтиното гориво. Кой може да си позволи това?

При потреблението на ресурси обаче тази връзка е ясна. Разхищението на енергия и вода води до по-високи сметки и не е от полза за никого. Не е необходимо да се грижим първо за околната среда, за да сме загрижени за разходите си за живот. Пестейки ресурси, ние помагаме на себе си и на околната среда. Когато има конфликт на интереси, обикновено го отхвърляме рационално - ако не можем да си позволим да водим "зелен" живот, може би по начало той не е толкова важен? Но ако вече предприемаме отговорни действия, защо да отричаме тяхното въздействие върху околната среда? Помагайки на себе си, ние помагаме и на планетата.

Ефективното използване на личните ресурси изисква знанието къде се образуват повечето отпадъци и какви са възможните начини за тяхното намаляване. То е свързано и с избора на потребителите - интелигентен избор. В крайна сметка става въпрос за приоритети - какво мога да направя, за да предотвратя отпадъците? Да изолирам ли дома си, за да намаля разходите за отопление? Да заменя ли печката си на въглища с

електрически радиатор? Да науча ли някои прости съвети и трикове от съседа си, за да намаля разходите за отопление?

За да станем по-отговорни потребители, трябва да можем да намерим необходимата ни информация. Също така трябва да можем да общуваме с нашите близки и познати, да се учим от тях и да ги обучаваме. Трябва да можем да намерим подкрепа там, където има такава - от правителствата, неправителствените организации, приятелите и семейството. И най-вече - трябва да умеем да мислим критично, за да можем да разберем кои действия са от полза както за нас, така и за околната среда. Съществуват политически и икономически сили, които се опитват да прокарат собствените си интереси - например да ни убеждават, че не можем да минем без въглища. Трябва да направим собствена преценка, за да разберем наистина кои действия ни служат най-добре.

Съдържание:

Тема 1: Енергийна ефективност

Тема 2: Избори на потребление

Тема 3: Отговорни избори

Тема 1: Енергийна ефективност

Проучванията показват, че ресурсната и енергийната ефективност представляват отлична комбинация от природосъобразно поведение и лична мотивация. Потребителите винаги имат мотив да намалят сметките си и биха го направили при наличието на знания и възможности. Този модул им помага да анализират няколко аспекта на потребителското си поведение и да разработят начини, по които могат да подобрят ефективността си, постигайки финансова изгода и същевременно намалявайки въздействието си върху околната среда.

Модулите започват с осъзнаването, че действията често имат непредвидени последици и когато хората са съсредоточени върху една цел, без да се съобразяват с по-широкия контекст, понякога дават резултати, които са лоши, както за тях самите, така и за околната среда. Признаването на този факт дава възможност за промяна на поведението.

Хората рядко разхищават ресурси умишлено, най-често просто не се замислят, че има алтернативи. Има три области, свързани с домовете им, които имат потенциала да доведат до по-отговорно поведение, ако бъдат подкрепени с правилните предложения. Потреблението на електроенергия е както много скъпо поради начина, по който повечето страни произвеждат електроенергията си, така и много вредно за околната среда. Предприемането на мерки - от инсталирането на по-ефективни уреди до изключването на съществуващите, които не се използват - е лесно и има голямо въздействие. Потребителите могат да видят намаляването на сметките си и да се почувстват горди от приноса си, като същевременно имат и лична полза - повод за гордост спрямо цялостното си потребителско поведение.

Същите принципи важат и за отоплението на дома - то е енергоемко и скъпо, и всяко малко подобрение се усеща. Може би ситуацията е малко по-различна при водните ресурси - финансовият ефект от спестяването не е толкова голям, но действията за пестене на вода са много прости и лесни за изпълнение. Те често са свързани с личното поведение и не изискват никаква инвестиция, което може да ги направи чудесна отправна точка за участниците в неравностойно положение.

Ефективното използване на личните ресурси е чудесен начин да започнете да мислите екологично. Човек, който не разхищава в ежедневието си и разбира причините за това, вероятно ще очаква същото от държавните институции и бизнеса. Въздействието на разточителното поведение се усеща най-лесно на лично ниво, но това е само началото. Институциите могат да бъдат най-виновни, защото могат да си позволят да разхищават много повече - освен ако гражданите не ги принудят да действат отзивчиво, което вече се случва. Реалното въздействие върху климата изисква колективни действия, а не само лични, но личните действия убеждават хората, че пестенето на ресурси е важно.

Методология:

Първата дейност използва практическо упражнение, за да стимулира личния размисъл. Поради това, тя е най-ефективна в среда лице в лице. Целта е да се стимулира саморефлексия по темата. Всички дейности имат активен дискуссионен компонент. Препоръчително е учителят да започне дискусията с пример от ежедневието, който да провокира интереса на участниците. В идеалния случай информацията трябва да се извлича от самите участници и едва след това да се допълва от учителя. По този начин на участниците се дава възможност да използват вътрешните си ресурси и да търсят отговорите самостоятелно, като учителят служи като водач и допълнителен източник на знания.

Цели на обучението:

- Повишаване на осведомеността за количеството пропилені усилия и ресурси, които обикновено се свързват с човешките дейности.
- Придобиване на знания и систематизиране на различни техники за намаляване потреблението на електроенергия, вода и отоплителни ресурси.
- Възприемане на конкретно поведение за по-отговорно потребление на ресурси въз основа на правилно разбиране на по-широкия контекст.

Учебни материали:

 Презентационни материали: M4 – U1 – PPT2

 M4 – U1 – PPT3

Допълнителна Информация:

 Министерство на енергетиката на САЩ. (2017 г.) *Съвети за пестене на пари и енергия в дома ви:*

https://www.energy.gov/sites/default/files/2017/10/f37/Energy_Saver_Guide-2017-en.pdf - последно свързване с уебсайта на 26.11.2021г.

United nations Human Settlements Programme (2012) Going Green. A Handbook on Sustainable Housing practices in developing countries: https://www.unccllearn.org/wp-content/uploads/library/going_green.pdf - Последно свързване с уебсайта на 26.11.2021г.

One UN Climate Change Learning Partnership (UN CC:Learn). *A short course on Cities and Climate Change*: <https://unccelearn.org/course/view.php?id=21&page=overview> - Последно свързване с уебсайта на 26.11.2021г.

Дейност №1

M4-U1-A1

Име на дейността Непредвидени последици

Тип дейност Учене чрез открития

Продължителност Около 35 минути

Брой участници Не повече от 20

Ниво на език
 Умерено
 Прогресивно

Дълбочина на информацията
 Основна (не се изискват предварителни познания)
 За напреднали

Цели на обучението Повишаване на осведомеността на участниците относно склонността на хората да се ориентираме към целите си, без да обръщаме внимание на средствата за тяхното постигане. Участниците трябва да осъзнаят по-добре причините за избора си на потребление на енергия, както и влиянието му върху околната среда.

Описание

Стъпка 1: На всеки от участниците ще бъде дадена хартия формат А4 и ще бъде помолен да изреже от нея думата "ОТПАДЪК" с отделни букви (един път е достатъчен). Целта е за 5 минути да се изрежат възможно най-много букви. Победител е този, който е успял да подготви най-много букви от думата.

5 мин.

Стъпка 2: Състезанието се преоценява с оглед на това колко хартия е била изхабена в процеса. Истинският "победител" е участникът, който е изразходвал най-малко количество хартия. Ще бъде инициирана петминутна групова дискусия, която да повиши осведомеността на участниците за това колко често не мислим за последствията от действията си, когато се стремим към дадена цел. Участниците могат да използват следните въпроси:

- Случвало ли ви се е да сте толкова съсредоточени върху дадена цел, че да забравите за последствията от действията си?
- Случвало ли ви се е да се опитате да направите нещо, само за да постигнете нещо съвсем различно?
- Ако осъзнаете, че не сте имали намерение да направите това, което сте направили, колко лесно е да се върнете назад?

5 мин.

Стъпка 3: След това участниците ще се разделят по двойки и ще споделят с партньорите си случаи от ежедневието си, в които си спомнят за разхищението на енергия или вода.

5 мин.

Стъпка 4: Всяка двойка ще сподели с останалата част от групата заключенията си и ще обясни защо смята, че техният случай е често срещан. Те могат да се ръководят от следните въпроси:

- Какви са причините, поради които хората разхищават енергия или вода?
 - Ако хората не искат това да се случва, защо просто не спрат?
 - Винаги ли има прости решения на този проблем?
-

8 мин.

Стъпка 5: Практиките, докладвани от участниците, ще бъдат систематизирани с помощта на учителя - от най-въздействащите към най-малко въздействащите. Например оставянето на кранчето за вода постоянно включено е много въздействащо, но лесно забележимо и не много често срещано, докато забравянето да се изключи лампата може да не е много разточително само по себе си, но тъй като е често срещано явление, може да се натрупа и да доведе до значителни отпадъци. След това участниците ще дадат предложения за това как тези случаи на разхищение могат да бъдат избегнати.

12 мин.

**Допълнителни
бележки**

Това е въвеждаща дейност, която представя важен аспект от проблемите на климата, пред които сме изправени днес. Силно препоръчително е тя да се проведе на живо.

Онлайн приложение

Тази дейност може да се проведе в Zoom, ако обстоятелствата го налагат. Участниците трябва да представят това, което са успели да направят в **Стъпка 1** чрез своите камери. За **Стъпка 3** трябва да се използват стаи за разделение (break-out rooms). (<https://support.zoom.us/hc/en-us/articles/206476093-Enabling-breakout-rooms>).

Източници

Оригинална разработка

Дейност №2

M4-U1-A2

**Име на
дейността**

Рутинна енергийна ефективност

Тип дейност

- Викторина
- Споделяне на истории/опит

Продължителнос

Около 45 минути

T

Брой участници	Не повече от 20
Ниво на език	☒ Умерено ☐ Прогресивно
Дълбочина на информацията	☒ Основна (не се изискват предварителни познания) ☐ За напреднали
Цели на обучението	Повишаване осведомеността на участниците относно практическите методи за намаляване потреблението на енергия и вода и повишаване ефективността на ежедневните дейности.

Описание

Стъпка 1: На участниците се предоставя викторина с девет въпроса (M4 - U1 - PPT2) относно ежедневните рутинни навици, които консумират жизненоважен ресурс за основни нужди - електроенергия и вода. За всеки въпрос учителят извършва бърза анкета сред групата - колко участници споделят кое от четите поведения. Всеки въпрос е последван от информационна бележка, предоставяща на участниците различни методи за повишаване на енергийната им ефективност и намаляване на вредното въздействие на потребителските им навици. В края на презентацията се предоставят допълнителни съвети.

15 мин.

Стъпка 2: След приключване на теста групата се разделя по двойки. Всяка двойка се опитва да предложи допълнителни методи за пестене на енергия и вода. Те могат да използват идеи от личния си опит, неща, които са чули/прочели или да се опитат да измислят напълно нови идеи. Всяка двойка представя своите предложения пред групата. Учителят ги записва на флипчарт / бяла дъска.

15 мин.

Стъпка 3: След като бъдат представени всички методи за пестене на енергия и вода, групата се включва в открита дискусия, като обмисля някои от начините, по които се чувстват склонни да включат придобитите от тази дейност знания в ежедневието си. Участниците обръщат внимание на следните въпроси:

- Кои са методите, които изискват най-малко инвестиции?
- Кои методи изискват по-голяма първоначална инвестиция? Колко бързо, според вас, ще се изплатят те?
- Кои методи са наистина прости и са лесни за прилагане?
- Ако трябва да изберат един метод, с който да започнат днес, какъв би бил той?

15 мин.

Допълнителни бележки Тази дейност изисква използването на допълнителен файл във формат PPT.

Онлайн приложение Тази дейност може да бъде извършена в Zoom. Обучителят може да използва предоставената презентация и да я сподели с участниците чрез опцията "споделяне на екрана". Работата по двойки може да се проведе в стаите за разделение (breakout rooms).

Източници

- Българска агенция за устойчиво енергийно развитие. Брошура: Съвети за енергийна ефективност: https://www.seea.government.bg/documents/Broshura_AUER.pdf
- Проект Climate Vox. Обучение за климата за възрастни в неравностойно положение. Транснационален изследователски доклад.

Дейност №3

M4-U1-A3

Име на дейността Ефективност на рутинното отопление

Тип дейност

- Викторина
- Споделяне на истории/опит

Продължителност Около 45 минути

T

Брой участници Не повече от 2

Ниво на език Умерено
 Прогресивно

Дълбочина на информацията Основна (не се изискват предварителни познания)
 За напреднали

Цели на обучението Повишаване осведомеността на участниците относно практичните методи за намаляване на потреблението от отопление повишаване на ефективността на ежедневните дейности.

Описание

Стъпка 1: На участниците се предоставя тест с девет въпроса (M4 - U1 - PPT3) относно ежедневните навици, които консумират жизненоважен ресурс за основни нужди - отопление/охлаждане. За всеки въпрос учителят дава бърза анкета на групата - колко участници споделят кое от четите поведения. Всеки въпрос е последван от информационна бележка, предоставяща на участниците различни методи за повишаване ефективността на отоплението и намаляване на вредното въздействие на потребителските им навици. В края на презентацията се предоставят допълнителни съвети.

15 мин.

Стъпка 2: След приключване на теста групата се разделя по двойки. Всяка двойка се опитва да измисли допълнителни методи за спестяване на средства за отопление и охлаждане на домовете си. Те могат да използват идеи от личния си опит, неща, които са чули/прочели, или да се опитат да измислят напълно нови идеи. Всяка двойка представя своите предложения пред групата. Учителят ги записва на флипчарт / бяла дъска.

15 мин.

Стъпка 3: След като бъдат представени всички методи за пестене на енергия за отопление и охлаждане, групата се включва в открита дискусия, като обмисля някои от начините, по които се чувства склонна да включи придобитите от тази дейност знания в ежедневието си. Участниците обръщат внимание на следните въпроси:

- Кои са методите, които изискват най-малко инвестиции?
- Кои методи изискват по-голяма първоначална инвестиция? Колко бързо, според вас, ще се изплатят те?
- Кои методи са наистина прости и лесни за прилагане?
- Ако трябва да изберат един метод, с който да започнат днес какъв би бил той?

15 мин.

Допълнителни бележки Тази дейност изисква използването на допълнителен файл във формат PPT.

Онлайн приложение Тази дейност може да бъде извършена в Zoom. Обучителят може да използва предоставената презентация и да я сподели с участниците чрез опцията "споделяне на екрана". Работата по двойки може да се проведе в стаите за разделение (breakout rooms).

- Източници**
- Българска агенция за устойчиво енергийно развитие. Брошура: Съвети за енергийна ефективност: https://www.seea.government.bg/documents/Broshura_AUER.pdf
 - Проект Climate Box. Обучение по въпросите на климата за възрастни в неравностойно положение. Транснационален изследователски доклад.

Тема 2: Избори на потребителите

Ресурсите се консумират във всички форми на човешката дейност. Начинът, по който осъществяваме ежедневното си потребление оказва значително въздействие върху света около нас. Разбираемо е, че хората желаят да водят приятен и по-удобен живот. Това поведение обаче може да се окаже саморазрушително в дългосрочен план, тъй като

действията, които повишават комфорта на човека в близко бъдеще, могат да имат катастрофални последици за него в дългосрочен план. Участниците в този модул ще разсъждават върху собствения си стил на потребление и ще обмислят доколко той е устойчив.

След като хората са се съгласили, че устойчивостта е важна цел, остава въпросът как да я постигнем. Кои са факторите, които оказват най-голямо влияние върху човешкото поведение? Материалната изгода? Образованието? Мнението на връстниците? Въпрос на навик? Модулът не претендира, че има отговори на тези въпроси, а си поставя за цел да ги потърси сред самите участници. В края на краищата е малко вероятно да има универсални решения за разлика от такива, свързани с контекста. Ако участниците имат думата за това кое смятат за най-ефективно, те могат да се възползват от прозренията си, не само за да повлияят на собственото си поведение, но и на това на околните.

Методология:

Този модул разчита в голяма степен на активното участие на всички обучаеми. Това предполага определено ниво на интерес към темите за климата - трябва да се извършат някои въвеждащи дейности от другите модули, за да се подготви етапът. Участниците трябва да бъдат третиранни като главни действащи лица - тези, чието мнение е най-важно. Несъгласията между тях могат да бъдат стимулиращи за груповата дискусия, но учителят трябва да е готов да се намеси, ако спорът стане твърде остър. Уважението към другите участници и тяхното мнение, дори и в случай на сериозно несъгласие, е от първостепенно значение. Дискусиите нямат за цел да представят окончателно решение на проблема с отговорното потребителско поведение, а да стимулират личния интерес и да осигурят основа за по-нататъшно обсъждане на темата.

Цели на обучението:

- Да разсъждаваме върху въздействието на личното потребление на участниците върху околната среда.
- Да открием най-ефективните начини за въздействие върху личното потребителско поведение на участниците.
- Да надградим върху личния пример, за да можем да повлияем на другите и да постигнем по-значимо въздействие

Учебни материали:

Пример: Презентационни материали: M4 – U3 – PPT2

M4 – U2 – PPT3

Дейност №4

M4-U2-A1

Име на дейността Последниците от Домино Ефекта и публичността върху практиките на колективно потребление

Тип дейност

- Разказване на истории
- Споделяне на истории/опит

Продължителност Максимум 60 мин

Брой участници Не повече от 20

Ниво на език

Умерено

Прогресивно

Дълбочина на информацията

Основна (не се изискват предварителни познания)

За напреднали

Цели на обучението

- Повишаване ангажираността на участниците с проблемите на климата.
- Запознаване на участниците с начините, по които се влияе на навиците за колективно потребление.
- Запознаване на участниците с различните методи, които влияят върху екологичната култура и поведение.

Описание

Стъпка 1: Участниците биват помолени да обсъдят 4 въпроса (M4 - U2 - PPT1), по един във всяка стъпка, относно някои интересни фактори, които биха могли да повлияят на тяхното консуматорско поведение. Фасилитаторът приканва участниците да участват в групова дискусия. Всеки участник ще сподели с групата до каква степен вярва, че едно действие като закупуването на LED крушка може да има положителен „домино ефект“ върху неговите потребителски навици. Ефектът на доминото се състои в теорията, че последователността в малките действия може да предизвика по-нататъшни, по-значими действия. Например закупуването на LED крушка може да доведе до носенето

на по-топли дрехи > намаляването на термостата > смяната на завесите (за намаляване на топлинните загуби) > изолирането на врати/прозорци > закупуването на енергийно ефективни уреди > инсталирането на програмируем термостат и т.н.

Участниците споделят дали според тях този ефект наистина съществува и как влияе върху поведението на хората. Особено важна е собствената им гледна точка - дали смятат, че ще е по-вероятно или по-малко вероятно да надградят дадено първоначално действие.

15 мин.

Стъпка 2: Групата преминава към обсъждането на втори въпрос. Всеки участник бива поканен да сподели мнението си за възможния контра-домино ефект, при който купувачите може просто да се окажат потребители на повече от даден продукт, когато той се рекламира като устойчив (използват повече хартия при рециклиране/изминават повече километри с ефективно гориво/използват по-ефективни системи за отопление/охлаждане). Участниците споделят дали според тях този ефект наистина съществува и как мислят, че влияе върху поведението на хората. Те ще обмислят какво самите те са склонни да направят, ако знаят, че даден ресурс е по-малко вреден за природата.

15 мин.

Стъпка 3: Групата преминава към обсъждане на третия въпрос - относно публичността при ангажирането с проблемите на климата: дали демонстрирането на екологично поведение пред обществеността (като например присъединяване към публична група на активисти за борба с изменението на климата или подписване на онлайн петиция) би направило човека по-малко склонен към личната си ангажираност, като например доброволчество? В края на краищата, някои хора биха казали, че когато са подписали петиция относно изменението на климата, те вече са дали своя принос. И така, дали обществената ангажираност с проблемите на климата прави хората по-активни в ежедневно им поведение, щадящо климата или по-малко? Дали хората, които са много публични по отношение на своите действия, като например дали активистите за борба с изменението на климата наистина се ангажират с това в личните си действия?

Какво влияе върху това човек да участва в едното, а не в другото - ограничено време, ресурси, липса на интерес или нещо друго?

15 мин.

Стъпка 4: Групата преминава към обсъждане на четвърти въпрос - обърнат трети въпрос – а именно дали личният ангажимент към проблемите на климата (да се върши нещо далеч от осъдителните погледи на обществеността) прави човека по-склонен да продължи екологичното си поведение на потребление? Дали това е начин, който отразява по-точно истинските ценности на човека? Или е точно обратното - дали самотните действия за климата са обречени на безсилие? В края на краищата един човек може да постигне толкова малко. Какви са факторите, които влияят на човека да направи едно или друго?

15 мин.

Допълнителни бележки	Тази дейност изисква използването на допълнителен файл във формат PPT.
-----------------------------	--

Онлайн приложение	Тази дейност може да бъде извършена в Zoom без никакви структурни промени.
--------------------------	--

Източници	Катрин Уайт, Дейвид Джей Хардисти и Ришад Хабиб. Неуловимият зелен потребител. Harvard Business Review. Юли-август 2019г. https://hbr.org/2019/07/the-elusive-green-consumer
------------------	---

Дейност №5

M4-U2-A2

Име на дейността	Влиянието на рекламата, стереотипите и системите за възнаграждане върху потребителското поведение
-------------------------	---

Тип дейност	<ul style="list-style-type: none"> • Разказване на истории • Споделяне на истории/опит
--------------------	--

Продължителност	Максимум 60 минути
------------------------	--------------------

Брой участници	Не повече от 20
-----------------------	-----------------

Ниво на език Умерено
 Прогресивно

Дълбочина на информацията Основна (не се изискват предварителни познания)
 За напреднали

Цели на обучението Да се запознаят участниците с различните методи, които влияят върху екологичната култура и поведение.

Описание

Стъпка 1: Участниците биват помолени да обсъдят четири въпроса (M4 - U2 - PPT2), по един на всяка стъпка, относно някои интересни фактори, които биха могли да повлияят на тяхното потребителско поведение. Фасилитаторът приканва участниците да се включат в групова дискусия. Всеки от тях ще сподели с групата до каква степен смята, че оповестяването на екологичните действия на хората е добър метод за повлияване поведението на другите. Някои примери включват: да се помолят гостите на хотела да сигнализират, че са съгласни да използват повторно кърпи, като окачат табелка на вратата на стаята си; да се помолят гостите на хотела да носят значка, символизираща ангажимента им да участват в програма за пестене на енергия; да се намали времето на престой на автомобила, когато децата се прибират от училище, като се помолят родителите им да поставят стикер на прозореца с надпис "За нашия въздух". За да се насърчи пестенето на енергия, понякога се съобщава на хората как са се справили сами, а понякога се сравняват резултатите им с тези на другите - т.е. битови сметки за енергия, които показват как потребителите използват енергия в сравнение с тези на съседите. Участниците могат да споделят дали те самите забелязват такива практики и какво е мнението им за тях.

15 мин.

Стъпка 2: Групата преминава към обсъждане на втория въпрос: Доколко биха били склонни да се ангажират с по-устойчиво потребление, ако всяка седмица бъдат публично похвалени за усилията си за енергийна ефективност? След това те сравняват това с даването на малка сума пари (до 5 евро) и обсъждат ефективността на двата подхода. Какви са предимствата и недостатъците на двата подхода?

15 мин.

Стъпка 3: Групата преминава към обсъждане на третия въпрос. Съществуват политически движения, като например "Жълтите жилетки" във Франция, които не са толкова отворени към участие в екологично поведение, защото го свързват с елитарна либерална политическа идеология, застрашаваща традиционните професии и интересите на мнозинството граждани. Като цяло хората вдясно вярват в индивидуалните потребителски решения, докато хората вляво настояват за организирани, политически действия. Участниците обсъждат дали свързват природосъобразното поведение с някакъв вид политическа идеология и дали според тях индивидуалните или колективните решения са по-важни.

15 мин.

Стъпка 4: Групата преминава към обсъждане на четвъртия въпрос. Потребителите често имат негативни асоциации с устойчивите продукти, като ги смятат за по-нискокачествени, по-малко естетични и по-скъпи. Участниците разсъждават дали не им се струва, че качеството на даден продукт по своята същност е понижено, когато той е адаптиран към това да бъде екологичен и устойчив. Аргументите трябва да бъдат илюстрирани с конкретни примери.

15 мин.

Допълнителни бележки	Тази дейност изисква използването на допълнителен файл във формат PPT.
Онлайн приложение	Тази дейност може да бъде извършена в Zoom без никакви структурни промени.
Източници	Катрин Уайт, Дейвид Джей Хардисти и Ришад Хабиб. Неуловимият зелен потребител. Harvard Business Review. юли-август 2019г: https://hbr.org/2019/07/the-elusive-green-consumer

Дейност №6

M4-U2-A3

Име на дейността	Потребление - колективни проблеми и колективни решения
Тип дейност	Споделяне на истории/опит

Продължителност Около 60 минути

Брой участници Не повече от 20

Ниво на език Умерено

Прогресивно

Дълбочина на информацията Основна (не се изискват предварителни знания)

За нареднали

Цели на обучението Да помислим самостоятелно за най-ефективните методи за спестяване на ресурси. Да овластим участниците да бъдат климатични лидери сред връстниците си. Да подтикнем участниците да разсъждават върху това колко важно е да се работи за климата чрез общи действия отвъд индивидуалните такива.

Описание

Стъпка 1: Участниците ще се включат в групова дискусия и ще споделят с връстниците си всички случаи, в които са споделяли/получавали информация за потребителски навици, насочени към пестене на ресурси, с/от своя социален кръг. Например, някои хора събират дъждовна вода и я използват за поливане на растенията вкъщи. Други се грижат да изключват отоплението и да отворят прозорците, за да влиза свеж въздух.
10 мин.

Стъпка 2: Групата бива разделена на двойки. Всяка двойка избира методите, които смята за най-значими и се заема да ги представи по атрактивен начин под формата на плакат. Плакатът трябва да бъде насочен към техните връстници - семейство, приятели, колеги и съседи. Участниците ще трябва да обмислят същността на избрания метод, какви са характеристиките на тяхната целева аудитория, какво ще бъде тяхното послание и как ще го предадат. Те са свободни да подсилат презентацията си с всеки метод, който сметнат за подходящ.
25 мин.

Стъпка 3: Двойките представят резултатите си пред групата. Останалите ще коментират ефективността на презентацията им и ще дадат предложения за подобрене.

15 мин.

Стъпка 4: Групата разсъждава върху въздействието на фактора "общност – от ухо на ухо" за промяна на потребителското поведение.

10 мин.

Онлайн приложение Тази дейност може да се извърши в Zoom, като се използват break-out rooms за **Стъпка 2** (<https://support.zoom.us/hc/en-us/articles/206476093-Enabling-breakout-rooms>). При тези обстоятелства участниците може да пожелаят да се съсредоточат върху създаването на презентация вместо на плакат.

Източници

-

Тема 3: Отговорни избори

Желанието да живеете по-устойчиво и възможността да го направите са различни неща. На първо място трябва да се определят приоритетите, а след това да се планират действия за тяхното изпълнение. Доказано е, че изкопаемите горива, и по-специално въглищата, имат най-неблагоприятно въздействие върху климата. Но могат ли участниците да си позволят да се откажат от въглищата? И ако могат, знаят ли как да го направят? Съществуват многобройни алтернативи, но всички те имат своите предимства и недостатъци.

Не всички информационни ресурси могат да бъдат представени предварително, тъй като непрекъснато има нови разработки. Освен това механизмите за финансиране, които подпомагат по-плавния преход към чиста енергия на индивидуално ниво също се променят бързо. Ето защо участниците трябва да подобрят собствените си изследователски умения и да определят къде могат да потърсят подкрепа. От тях не може да се очаква разумно да намерят сами цялата необходима информация, но те трябва да могат да определят към кого да се обърнат за подкрепа и съвет.

Участниците трябва да разчитат не само на изследователските си умения, но и на уменията си за критично мислене. Дезинформацията по отношение на изкопаемите горива е навсякъде, а понякога дори действителните факти могат да бъдат манипулирани. За да се усложни още повече ситуацията, съществуват основателни социални, икономически и политически причини за придържане към иначе остарелия енергиен източник. Само признаването на реалността - включително емоционалната реалност на другите хора - ще позволи на участниците да заемат активна позиция в прехода към чиста енергия.

Методология:

Участниците трябва да използват максимално своите знания и умения, но трябва да се избягва ситуация, при която те са изправени пред задача, която не могат да решат. Затова е препоръчително учителят да извърши предварително проучване на националния контекст, за да може да предостави на участниците посока, която да следват. По време на груповите дискусии те трябва да останат възпитани и уважителни един към друг. По време на ролевата игра пък учителят трябва да е нащрек за участници, които се

идентифицират твърде отблизо с ролите си и стават емоционално нестабилни. Целта на дискусиата трябва да остане ясно дефинирана през цялото време.

Цели на обучението:

- Запознайте участниците с въздействието на изкопаемите горива върху околната среда и здравето.
- Дайте възможност на участниците да търсят достъпни алтернативи.
- Стимулирайте по-широко разбиране на проблема с изкопаемите горива, като вземете предвид аргументите "за" и "против".

Учебни материали:

Пример: Презентационни материали: M4 – U3 – PPT1

M4 – U3 – PPT2

Допълнителна информация:

Серия информационни листове за EndCoal (<https://endcoal.org/resources/end-coal-fact-sheets/>):

- Мръсните факти за въглицата
- Въглицата и изменението на климата
- Въглицата и водата
- "Чистите въглища" са мръсна лъжа
- Предимството на чистата енергия
- Смъртоносна енергия: въздействието на въглицата върху здравето

Харвардското медицинско училище. (2011 г.) Пълно отчитане на разходите за жизнения цикъл на въглицата:

<https://chge.hsph.harvard.edu/files/chge/files/MiningCoalMountingCosts.pdf>

Партньорство на ООН за обучение в областта на изменението на климата (UN CC:Learn). Кратък курс за човешкото здраве и изменението на климата:
<https://unccelearn.org/course/view.php?id=20&page=overview>

Дейност №7

M4-U3-A1

Име на дейността	Вредното въздействие на потреблението на въглища
Тип дейност	<ul style="list-style-type: none"> • Споделяне на истории/опит • Визуално обучение
Продължителност	Около 25 минути
Брой участници	Не повече от 20
Ниво на език	☒ Умерено ☐ Прогресивно
Дълбочина на информацията	☐ Основна (не се изискват предварителни знания) ☒ За напреднали
Цели на обучението	Информиране на участниците за вредните последици от изгарянето на въглища. Насърчаване инициативата на участниците за колективни действия чрез групова дискусия.

Описание

Стъпка 1: Участниците ще бъдат поканени да изгледат няколко видеоматериала относно вредното въздействие на изгарянето на въглища върху околната среда и здравето ни. Алтернативни видеоклипове могат да бъдат избрани от списъка с източници или въз основа на знанията на учителя.

- Въглища 101: Какво не е наред с въглищата?

<https://www.youtube.com/watch?v=9Wv2GKaukZU>

2:17 мин.

- Breathe Life - Как замърсяването на въздуха влияе на тялото ви?

<https://www.youtube.com/watch?v=GVBey1jSG9Y&t=8s>

1:18 мин

- DW Planet A. История и бъдеще на въглищата, обяснение

<https://www.youtube.com/watch?v=42yF2t7xMHY>

8:21 мин

Стъпка 2: След презентацията всеки от участниците ще бъде помолен да сподели мислите и чувствата си с останалата част от групата и да обсъди какви възможни алтернативни методи за потребление на ресурси могат да бъдат предоставени/използвани в техния район.

Участниците ще се ръководят от следните въпроси:

- Съгласни ли сте, че използването на въглища наистина е вредно за хората?
- Използвате ли въглища пряко или непряко?
- Знаете ли каква част от енергията, произвеждана във вашата страна, разчита на въглища?
- Склонни ли сте да търсите алтернативи?
- Знаете ли как да го направите?

Онлайн приложение Ако участниците разполагат с видеоматериала, **Стъпка 2** от дейността може да бъде изпълнена в Zoom без никакви структурни промени.

Източници Национален клуб Сиера. Въглища 101: Какво не е наред с въглищата? <https://www.youtube.com/watch?v=9Wv2GKaukZU>

WHO: Breathe Life - Как замърсяването на въздуха влияе на тялото ти?

<https://www.youtube.com/watch?v=GVBey1jSG9Y&t=8s>

DW Planet A. История и бъдеще на въглищата, обяснение
<https://www.youtube.com/watch?v=42yF2t7xMHY>

DW Planet A. Как въглищата разселват милиони?
<https://www.youtube.com/watch?v=W8y4PM041UQ>

FRONTLINE PBS. Смъртоносният прах на въглищата
<https://www.youtube.com/watch?v=650dKRmcONk>

Дейност №8

M4-U3-A2

Име на дейността Екологично отопление - мисията възможна?

Тип дейност Изследователска дейност

Продължителност Около 60 минути

Брой участници Не повече от 20

Ниво на език Умерено
 Прогресивно

Дълбочина на информацията Основна (не се изискват предварителни знания)
 За нареднали

Цели на обучението Повишаване компетентността на участниците в активното им самостоятелно участие в информирането по двете теми, свързани с изменението на климата. Информирайте се за методите за потребление на ресурси, които са рентабилни и щадящи околната среда.

Описание

Стъпка 1: Участниците ще споделят своите размисления, насочени към алтернативни, екологични варианти за отопление. Те ще помогнат да се разяснят следните въпроси:

-
- Какви алтернативни варианти за отопление са известни?
 - В допълнение към отоплението има ли други възможности за увеличаване на топлината в къщата през студения сезон (т.е. топлоизолация)?
 - Каква е относителната цена на всеки вариант за отопление?
 - Ако е необходима първоначална инвестиция, колко скоро могат да очакват да се възползват от намалените разходи за енергия?
 - Има ли някакви мерки за публична подкрепа, от които могат да се възползват, за да повишат ефективността на отоплението си или да заменят особено "мръсния" източник на отопление?

15 мин.

Стъпка 2: Участниците ще се включат в групова изследователска дейност, за да открият точните програми и финансови инструменти в подкрепа на индивидуалния екологичен енергиен преход, налични в тяхната страна/град. Те ще бъдат информирани за съществуването на програми на ЕС, като например програмата LIFE (https://cinea.ec.europa.eu/life_en) и нейната мисия за включване и овластяване на гражданите в прехода към чиста енергия. С помощта на учителя те ще прегледат и ще се опитат да открият всички национални или местни финансови инструменти, като например програми за създаване на условия за топлоизолация на жилищата или замяна на отоплителните уреди на изкопаеми горива (използващи въглища) с по-чисти алтернативи.

25 мин.

Стъпка 3: Групата ще обсъди откритите инструменти, като се съсредоточи върху няколко аспекта:

- Има ли инструменти, които са активни в момента или са планирани за близкото бъдеще (финансова помощ за топлоизолация, помощ за подмяна на отоплителни уреди, помощ за отопление или други подобни)?
 - Кой предлага тази помощ?
 - Има ли право някой от участниците да кандидатства за тези инструменти?
-

- Желаят ли тези участници да участват в кандидатстването?
- Какви са изискванията за кандидатстване?
- Кой може да ги подкрепи със съвети и административна помощ?

20 мин.

Онлайн приложение Тази дейност може да се проведе в Zoom, където учителят ще сподели въпросите. Изследванията ще се провеждат самостоятелно от всеки участник.

Източници Програмата LIFE https://cinea.ec.europa.eu/life_en

Дейност №9

М4-У3-А3

Име на дейността Бъдещето на въглищните електроцентрали

Тип дейност Ролева игра

Продължителност Около 60 минути

Брой участници Не повече от 20

Ниво на език Умерено
 Прогресивно

Дълбочина на информацията Основна (не се изискват предварителни знания)
 За напреднали

Цели на обучението Добро запознаване на участниците с тънкостите на различните гледни точки по въпроса за изменението на климата, предоставяйки им знания, за да правят по-информиран избор в бъдеще.

Описание

Стъпка 1: На участниците биват дадени набор от инструкции относно ролевата игра, която са поканени да изиграят (ролите са налични и в раздел М4 - У3 - РРТ3). Ролята на кмета (може да бъде изиграна от учителя или от по-опитен участник) ще зададе общата рамка на ролевата игра. Тя ще включва подробности за всяка роля, както и цялостната картина на разглеждания въпрос.

Приблизително 10 минути.

 Филип, кмет на П. (да се прочете от всички участници)

Вие сте кмет на град П. В града има близка въглищна мина и зависима от нея електроцентрала. Въглищата и произвежданата от тях електроенергия са се превърнали в част от местната идентичност и осигуряват заетост на много местни жители. Въпреки това вредите за околната среда стават все по-видими, както и призивите за преминаване към по-екологичен източник на енергия. Общината е мажоритарен собственик на централата, така че вие имате възможност да повлияете на нейното бъдеще. Напоследък централата работи на загуба, главно заради повишаващите се цени на квотите за CO₂, а вие не можете да си позволите да балансирате бюджета си дълго време. Въпреки това социалните функции, които тя изпълнява са неоспорими.

За да разработите план как да действате по-нататък, сте свикали група от заинтересовани граждани от двете страни - противници и привърженици на въглищата. С тяхна помощ се надявате да успеете да намерите решение.

Участници против въглищата:

 Антон

Вие сте баща на три деца и страстен активист по темата за климата. Най-голямото ви дете е развило астма и вие сте убеден, че за това са виновни въглищните електроцентрали. Не можете да позволите по-малките ви деца да бъдат увредени по същия начин. Централата трябва да бъде спряна - сега! Каквато и да е цената, здравето на децата е по-важно.

 Елена

Вие сте архитект и сте свикнали да мислите в дългосрочен план. В това си качество сте загрижени за последиците от глобалното затопляне и за необходимостта да действате незабавно, за да предотвратите най-лошите последици. Неотдавна една сграда се срути заради наводнения, които повредиха основите ѝ и вие виждате ясна връзка между все още работещата електроцентрала и влошаващия се климат. Колкото по-дълго чакаме, толкова по-екстремни ще стане климатът и щетите ще са по-тежки.

Олга

Вие сте местен активист на Зелената партия. Провеждате кампании по редица въпроси - от засаждане на повече дървета до борба с жестокостта към животните. Но има един проблем, който превъзхожда всички тях - местната електроцентрала, която замърсява въздуха в радиус от няколко километра. Ако не успеете да преодолеете този звяр, всичките ви усилия са били напразни. Не можете да убедите хората, че природата е важна, ако на заден план има димящ комин!

Петър

Вие сте лесовъд и сте видели щетите, които електроцентралата е нанесла на местната дива природа и растения. Не можете да разберете защо хората биха извършили съзнателно такова безсъвместно нещо - може би в миналото, когато не са виждали връзката, това е било оправдано, но вече не!

Мария

Вие сте журналист и сте изключително притеснена от разгорещената дискусия за електроцентралата в местния вестник. Изглежда така, сякаш изгарянето на въглища още дълго време ще бъде жизнеспособна възможност, което, както знаете, не е вярно. Нарастващите цени на квотите за CO₂ ще я обрекат на гибел по-скоро рано, отколкото късно. Искате ви се хората да са по-добре информирани.

Феликс

Вие сте предприемач, който се занимава със слънчеви панели. Работите много усилено, за да запазите бизнеса си и сте отдадени на идеята. Не разбирате защо въглищата трябва да бъдат субсидирани. Ако субсидиите отпаднат, много повече хора

ще потърсят вашите услуги, защото използването на слънчеви панели ще бъде по-евтиният вариант!

Участници, подкрепящи въглищата:

Марк

Вие сте миньор на въглища, както и баща ви преди вас. Местната мина и заводът, който тя поддържа са направили града, това което е. В миналото те са построили болницата, стадиона, местния парк. Как може хората да са толкова слепи?! Искат да изхвърлят всичко това и за какво?! Кой ще инвестира толкова много в града? Тези така наречени "екоактивисти" съсипват града!

Силвия

Вие работите в администрацията на електроцентралата. Знаете колко усилия се полагат, за да се поддържа плана в актуално състояние. Инсталирани са нови филтри, които значително намаляват замърсяването. Електроцентралата харчи цяло състояние за квоти за CO₂. Тя обаче, също така осигурява стабилен източник на заетост за по-голямата част от града и инвестира много в него. Смятате, че това е полезна кауза и сте готови да я защитите.

Луиза

Вие сте горда майка на три деца. Избрала сте да се грижите за тяхното отглеждане и да се откажете от кариерата си. Това е възможно, само защото съпругът ви има отговорна и високоплатена работа в електроцентралата. Електроцентралата е осигурила на семейството ви сигурност и множество социални придобивки. Няма да позволите на някакви богати екоактивисти, които нямат какво по-добро да правят с времето си да заплашват семейството ви!

Емили

Вие сте собственик на ресторант. Ресторантът ви се намира в близост до електроцентралата, а работниците и техните семейства са основните ви клиенти. Електроцентралата е полезна за всички - не само за работниците, но и за местния

бизнес, както и за обществото като цяло. Не можете да си представите какъв би бил животът, ако централата бъде затворена - това би било катастрофа за всички!

Пол

Изпитвате финансови затруднения. За щастие можете да си позволите да отоплявате дома си, защото енергията от местния завод е евтина. Но тя става все по-скъпа и сега се говори за затваряне на централата. Това просто не може да се случи! Какво си мислят тези хора? Те говорят за едно бъдещо десетилетие, в което климатът "може да се влоши", но сега ще замръзнем до смърт, ако те имат думата!

Джон

Описвате се като патриотичен гражданин. Мината и електроцентралата са източник на местна, а всъщност и на национална гордост! Кой е заинтересован от затварянето им? Защо правителството отстъпва пред тези чужди влияния? Не е ли ясно какво се опитват да направят - да затворят нашите централи, осигуряващи евтина енергия, за да могат да ни продават собствената си, която е по-скъпа?

Срам! Предателство! Но ако всички граждани се обединят в защита на своя дом, те няма да могат да бъдат надхитрени толкова лесно.

Стъпка 2: След като всички са разбрали правилата, играта започва. Обстановката е градско събрание, на което кметът е свикал загрижени граждани, за да обсъдят бъдещето на въглищната електроцентрала. Историята ще се върти около сложния характер на въпросите, свързани с изгарянето на въглища и климата (ползност/вреден ефект), професиите (проблема за хората, които губят работата си), активистите (хората извън индустрията, които са засегнати) и трудностите, с които човек може да се сблъска, опитвайки се да угоди на различни хора (напр. кметът и други, взимащи решения). Кметът ще действа като модератор на дискусиата и ще се опита да намери вариант, приемлив за мнозинството.

35 мин.

Стъпка 3: След като разказът бъде разигран, групата обсъжда открито своите мисли и емоции по темата. Те ще коментират доколко са се привързали към ролята, която са получили и доколко аргументите на другите се приемат и достигат до тях. Също така ще уточнят дали разбирането им за проблемите, свързани с въглищната енергетика, се е подобрило.

15 минути.

Допълнителни бележки	Тази дейност изисква използването на допълнителен файл в PPT формат.
-----------------------------	--

Онлайн приложение	Тази дейност може да се проведе онлайн с малки промени - на участниците трябва да се изпратят техните ролици чрез чат или електронна поща и те могат да проведат дискусиата онлайн.
--------------------------	---

Източници	Оригинална разработка
------------------	-----------------------

Препратки

Българска агенция за устойчиво енергийно развитие. Брошура: Съвети за енергийна ефективност. Последно свързване на 25.07.2021 г.,

https://www.seea.government.bg/documents/Broshura_AUER.pdf

Проект "Climate Vox". Обучение за климата за възрастни в неравностойно положение. Транснационален изследователски доклад.

Deutsche Welle Planet A. (2021 г.) Видеоклип: История и бъдеще на въглищата, обяснение.

Последно свързване на 25.07.2021 г., <https://www.youtube.com/watch?v=42yF2t7xMHY>

Дойче веле Планета А. (2021 г.) Видео: Как въглищата разселват милиони хора? Последно свързване на 25.07.2021 г., <https://www.youtube.com/watch?v=W8y4PM041UQ>

Поредица от информационни листове за EndCoal. Последно свързване на 25.07.2021 г.,

<https://endcoal.org/resources/end-coal-fact-sheets/>):

Европейска комисия (2021 г.). Програма LIFE https://cinea.ec.europa.eu/life_en

FRONTLINE PBS: "ЗА ДА СЕ ГАРАНТИРА, ЧЕ Е ВЪЗМОЖНО ДА СЕ НАПРАВИ НЕЩО, КОЕТО ДА НЕ СЕ СЛУЧИ". Видео: Смъртоносният прах на въглищата (2019 г.). Последно свързване на 25.07.2021 г., <https://www.youtube.com/watch?v=650dKRmc0Nk>

Мрежа за глобален карбонов отпечатък. Калкулатор на отпечатъка: https://www.footprintcalculator.org/?fbclid=IwAR1xsUQCrvvXTuVDXIGbXwXem_3h7pQnDBajNHIAIMZ4X35xnFO9hdDSXpl

Медицинско училище в Харвард. (2011) Full Cost Accounting for the Life Cycle of Coal (Пълно отчитане на разходите за жизнения цикъл на въглищата). Последно изтегляне на 25.07.2021 г., <https://chge.hsph.harvard.edu/files/chge/files/MiningCoalMountingCosts.pdf>

Катрин Уайт, Дейвид Дж. Хардисти и Ришад Хабиб (2019 г.). The Elusive Green Consumer (Неуловимият зелен потребител). Harvard Business Review (Харвардски бизнес преглед). Последно изтегляне на 25.07.2021 г., <https://hbr.org/2019/07/the-elusive-green-consumer>

Национален клуб Сиера (2013 г.): "Зелена икономика" (2013 г.). Видеоклип: Въглища 101: Какво не е наред с въглищата? Последно свързване на 25.07.2021 г., <https://www.youtube.com/watch?v=9Wv2GKaukZU>

Оне Партньорство на ООН за обучение в областта на изменението на климата (UN CC:Learn). Кратък курс на тема "Градовете и изменението на климата". Последно свързване на 25.07.2021 г., <https://unccelearn.org/course/view.php?id=21&page=overview>

Оне UN Climate Change Learning Partnership (Партньорство на ООН за обучение в областта на изменението на климата) (UN CC:Learn). Кратък курс на тема "Човешкото здраве и изменението на климата". Последно свързване на 25.07.2021 г., <https://unccelearn.org/course/view.php?id=20&page=overview>

Програма на ООН за човешките населени места (2012 г.) Going Green. Наръчник за устойчиви жилищни практики в развиващите се страни. Последно изтеглено на 25.07.2021 г., https://www.unccelearn.org/wp-content/uploads/library/going_green.pdf

Министерство на енергетиката на САЩ (U.S. Department of Energy). (2017) Съвети за пестене на пари и енергия във вашия дом. Последно изтеглено на 25.07.2021 г., https://www.energy.gov/sites/default/files/2017/10/f37/Energy_Saver_Guide-2017-en.pdf

Световна здравна организация (2018 г.) Видеоклип: Дишай живот - как замърсяването на въздуха влияе на тялото ви. Последно свързване на 25.07.2021 г., <https://www.youtube.com/watch?v=GVBey1jSG9Y&t=8s>

